

ЕМОЦІЯ, ТЕХНІКА, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ: СУЧАСНА МОДЕЛЬ ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Чепелюк В. А.

*Народний артист України, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Волинський національний університет імені лесеї Українки
м. Луцьк, Україна*

Актуальність сучасної вокальної підготовки студентів зумовлена трансформаційними процесами в мистецькій освіті та зростаючими вимогами до професійної компетентності майбутніх виконавців і педагогів. Сьогодні вокаліст має бути не лише технічно підготовленим виконавцем, а й творчою особистістю, здатною до глибокої художньої інтерпретації музичного твору, сценічної виразності та емоційного впливу на слухача. Саме тому сучасна вокальна освіта потребує переосмислення традиційних підходів і впровадження інноваційних методик навчання.

В умовах стрімкого розвитку музичної індустрії та цифрових технологій значно розширюються можливості професійної реалізації вокалістів. Це вимагає від студентів володіння не лише класичною вокальною технікою, а й уміння працювати з різними стилями, жанрами та форматами виконання. Відповідно, вокальна підготовка стає багатовимірним процесом, який поєднує технічний, художній, комунікативний та технологічний компоненти. Особливої ваги набуває формування у студентів сценічної культури, артистизму та здатності до емоційного самовираження. У сучасному мистецькому середовищі цінується індивідуальність виконавця, його унікальний стиль та здатність передавати зміст музичного твору через власне емоційне переживання. Це підсилює значення індивідуального підходу у вокальному навчанні та розвитку творчого потенціалу кожного студента. Отже, актуальність сучасної вокальної підготовки полягає у необхідності формування всебічно розвиненого музиканта-виконавця, здатного поєднувати досконалу техніку з глибоким художнім змістом, творчою свободою та професійною мобільністю в умовах сучасного мистецького простору.

Поєднання технічного, емоційного та інтерпретаційного компонентів у вокальному мистецтві є основою цілісного виконавського процесу, оскільки саме гармонійна взаємодія цих складових забезпечує художню переконливість та професійну якість вокального виконання. У сучасній вокальній педагогіці дедалі більше утверджується підхід, згідно з яким жоден із цих компонентів не може існувати ізольовано, адже лише їх інтеграція формує повноцінну виконавську майстерність [2].

Технічний компонент є фундаментом вокального мистецтва. Він включає постановку голосу, правильне дихання, чистоту інтонування, чітку дикцію, володіння регістрами та темброву рівновагу. Без належної технічної підготовки неможливе вільне та стабільне виконання вокальних творів. Техніка забезпечує виконавцю впевненість, контроль над голосовим апаратом і створює базу для подальшого художнього розвитку.

Емоційний компонент відображає здатність співака передавати внутрішній зміст музики, переживати художній образ і доносити його до слухача. Саме емоційність робить вокальне виконання живим, виразним і переконливим. Важливу роль відіграє розвиток артистизму, сценічної свободи та здатності до емоційної імпровізації. Емоційний аспект дозволяє перетворити технічно правильне виконання на справжній художній акт.

Інтерпретаційний компонент пов'язаний із глибоким осмисленням музичного твору, розумінням його стилю, форми, образного змісту та авторського задуму. Він передбачає здатність виконавця не лише відтворити нотний текст, а й створити власну художню версію твору. Інтерпретація формується через аналіз музичного матеріалу, роботу з текстом і пошук індивідуального виконавського рішення.

Взаємодія цих трьох компонентів забезпечує цілісність вокального виконання. Техніка створює основу, емоція наповнює виконання життям, а інтерпретація надає йому художньої глибини та індивідуальності. У процесі вокального навчання важливо досягати балансу між ними, оскільки перевага лише одного з компонентів призводить до втрати художньої цілісності: надмірна технічність робить виконання «сухим», надмірна емоційність – нестабільним, а відсутність інтерпретації – формальним. Таким чином, інтеграція технічного, емоційного та інтерпретаційного компонентів є ключовою умовою формування професійної вокальної майстерності студентів і забезпечує розвиток творчої, виразної та індивідуально забарвленої виконавської діяльності.

Відхід від суто техніко-репродуктивного підходу у вокальному навчанні є однією з ключових тенденцій сучасної мистецької освіти, що відображає зміну уявлень про мету підготовки майбутнього вокаліста. Традиційно навчання співу часто зосереджувалося на відтворенні зразків, відпрацюванні технічних вправ та точному виконанні нотного тексту. Такий підхід забезпечував базову професійну підготовку, однак обмежував розвиток творчості, індивідуальності та художньої свободи студента.

Сучасна вокальна педагогіка розглядає студента не як пасивного виконавця, а як активного творця художнього образу. Тому навчальний процес спрямовується не лише на формування технічних навичок, а й на розвиток здатності до самостійного мислення, творчої інтерпретації та емоційного переживання музики. Важливим стає не

механічне відтворення, а усвідомлене виконання, засноване на розумінні змісту твору, його стилю та художньої ідеї [1].

Відхід від техніко-репродуктивного підходу передбачає зміну ролі викладача. Він виступає не тільки як наставник, що демонструє правильний зразок, а як фасилітатор творчого розвитку студента, який допомагає розкрити індивідуальні вокальні можливості, підтримує пошук власного виконавського стилю та стимулює самостійність у прийнятті художніх рішень. Така взаємодія ґрунтується на партнерстві та діалозі.

Важливим аспектом є використання творчих методів навчання, які виходять за межі стандартних вправ. До них належать імпровізація, робота над різними інтерпретаціями одного твору, сценічні етюди, аналіз вокальних партій у різних виконавських традиціях. Це дозволяє студентам глибше занурюватися в музичний матеріал і розвивати власне художнє мислення.

Крім того, сучасний підхід передбачає індивідуалізацію навчання, коли враховуються природні вокальні дані, психологічні особливості та творчі інтереси кожного студента. Такий підхід сприяє формуванню впевненості у власних силах, розвитку сценічної свободи та зменшенню страху помилок, який часто виникає в умовах жорсткого контролю. Отже, відхід від суто техніко-репродуктивного підходу дозволяє трансформувати вокальне навчання у творчий процес, спрямований на розвиток особистості студента, його художнього мислення та здатності до самостійної інтерпретації музичних творів. Це є важливою умовою підготовки сучасного вокаліста як творчо активного, гнучкого та конкурентоспроможного фахівця.

Розвиток вокальної техніки є фундаментальною основою професійного виконавства, оскільки саме технічна підготовка забезпечує свободу, стабільність і виразність співу. У вокальному мистецтві техніка розглядається не як самоціль, а як необхідний інструмент для втілення художнього змісту музичного твору. Вона створює базу, без якої неможливе повноцінне розкриття емоційного та інтерпретаційного потенціалу виконавця.

До основних складових вокальної техніки належать правильна постановка дихання, формування опори звуку, розвиток діапазону голосу, вирівнювання регістрів, інтонаційна точність, чітка дикція та володіння тембровими фарбами. Кожен із цих елементів потребує систематичної та цілеспрямованої роботи, оскільки саме їх узгоджене функціонування забезпечує якісне вокальне звучання. Особливо важливим є розвиток дихальної підтримки, яка є основою довготривалого, стабільного та контрольованого звуковидобування. Вокальна техніка формується поступово, через регулярні вправи, розспівування та роботу над вокальними творами різного рівня складності. Важливу роль відіграє принцип поступовості, який передбачає перехід від простих технічних завдань до більш складних, що дозволяє уникнути

перенапруження голосового апарату та сприяє його природному розвитку. При цьому викладач повинен враховувати індивідуальні особливості кожного студента, такі як тип голосу, природні дані та рівень підготовки [2].

Окрім суто технічного аспекту, розвиток вокальної майстерності нерозривно пов'язаний із формуванням музичного слуху, ритмічного відчуття та координації між слухом і голосом. Це забезпечує точність інтонування та художню виразність виконання.

Розвиток артистизму та сценічної виразності є невід'ємною складовою сучасної вокальної підготовки студентів, оскільки саме ці якості забезпечують переконливість виконавського образу та емоційний вплив на слухача. Якщо вокальна техніка формує «інструмент» співака, то артистизм і сценічна виразність перетворюють технічно правильне виконання на справжній художній акт. Артистизм у вокальному мистецтві передбачає здатність виконавця глибоко пережити музичний образ і передавати його через голос, міміку, жести та сценічну поведінку. Це комплексна якість, що поєднує емоційну відкритість, творчу уяву, здатність до перевтілення та індивідуальну інтерпретацію музичного твору. Артистичний співак не просто виконує ноти, а створює цілісну художню історію, зрозумілу та емоційно переконливу для слухача. Сценічна виразність, у свою чергу, пов'язана з умінням володіти сценічним простором, триматися перед аудиторією, контролювати невербальні засоби комунікації та передавати зміст твору через зовнішні прояви. Важливими компонентами є пластика рухів, погляд, постава, міміка та взаємодія з публікою. Усе це формує сценічний образ виконавця і підсилює художній вплив музичного твору. Розвиток артистизму та сценічної виразності відбувається у процесі систематичної роботи над вокальними творами, сценічних репетицій, участі у концертах, конкурсах і творчих проєктах. Важливу роль відіграють спеціальні вправи на емоційне розкриття образу, імпровізаційні завдання, а також аналіз відеозаписів власних виступів, що дозволяє студентам усвідомити свої сильні та слабкі сторони.

Література:

1. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : [монографія]. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського. 1999. 269 с.
2. Овчаренко Н., Карпова А. Сучасні тенденції вокальної підготовки майбутнього вчителя-музиканта. *Pedagogy of Higher and Secondary Education*. 2012. С. 182–187.
3. Мартинюк А. Українська вокальна педагогіка: джерелознавчий дискурс. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2020. С. 116–20.